

Annel de Noré, Stem uit duizenden. Haarlem: In de Knipscheer, 2007. 320 p., ISBN 90 6265 586 1, prijs € 18,90.

door Joost Minnaard

De schrijfster Annel de Noré (pseudoniem van Netty Simons) debuteerde in 2000 op fraaie wijze met *De bruine zeemeermin*. Met het manuscript won zij een literaire prijsvraag voor ingezetenen in het Caraïbisch gebied, uitgeschreven door de Nederlandse ambassade in Venezuela. De jury, onder voorzitterschap van Frank Martinus Arion, was unaniem in haar loftuigen: een belofte voor de toekomst. In 2004 verscheen het tweede boek van De Noré, de verhalenbundel *Het kind met de grijze ogen*. Lovende recensies vielen haar ten deel. Zo schreef Michiel van Kempen dat de bundel, mede dankzij de stilistische kwaliteiten van de auteur, in het Caraïbisch gebied tot de beste in zijn soort mag worden gerekend. In 2007 verscheen van de auteur de roman *Stem uit duizenden*, die opnieuw getuigt van haar grote schrijfkwaliteiten.

De vorm van het boek is verrassend. De omslag is opvallend rozerood met daarop een paar ogen dat je indringend aankijkt. De opmerkelijke kleur wordt min of meer onderbroken door een witte streep. Het zou prachtig kunnen aansluiten bij een deel van de thematiek: de (homoseksuele) liefde, het misbruik en de ontreddering. Het is de vraag of het inderdaad symbolisch bedoeld is.

De opbouw doet denken aan de bedrijven van een toneelstuk: in negen van de elf hoofdstukken zijn, om en om, de twee hoofdpersonen Susan en Peter 'aan het woord'. Twee hoofdstukken zijn gereserveerd voor An, de oudste dochter van Susan, terwijl in de epiloog de andere dochter, Mireille, ten slotte de aandacht opeist. Een vergelijkbaar patroon zagen we in *De bruine zeemeermin*, evenals de motto's bij de afzonderlijke hoofdstukken. Die komen, opnieuw als 'richtingwijzers', ook voor in *Stem uit duizenden*. Bovendien speelt deze roman zich weer voor het grootste deel in Suriname af en voor een klein deel in Nederland. Alles bij elkaar geeft dat het boek iets vertrouwds, iets 'des Noré's' en dat stemt de liefhebber van haar werk gelukkig. De eerste zes hoofdstukken zijn omvangrijk, de laatste zes aanzienlijk beknopter – een wat merkwaardige tweedeling die niet direct door de inhoud wordt ondersteund.

Ook het verhaal zelf doet enigszins aan een toneelstuk denken, gezien de dramatische gebeurtenissen. De Surinaamse Susan Tersluys krijgt op de dag waarop drie jaar eerder haar echtgenoot Henk op zijn werk verongelukte, een onverwacht telefoontje. Niet van een van haar dochters uit Nederland, maar van een onbekende man (Peter) die zich voordoeft als een vriend van Henk en naar hem vraagt. Het blijft niet bij dat ene telefoontje; hij dringt zich op aan Susan, min of meer met haar toestemming, en treedt haar leven binnen.

Vervolgens doen zich, redelijk snel achter elkaar, de nodige gebeurtenissen voor: de moeder van Susan overlijdt en Susan en Peter hebben seks met elkaar, aanvankelijk per telefoon, daarna ook in het echt. Op de begrafenis van Susans moeder maakt Peter kennis met haar dochter An, en tussen die twee ontstaat een relatie die zal uitmonden in huwelijksvoorbereidingen.

De (voor Susan onbekende) bedoelingen van Peter liegen er niet om: als kind misbruikt door Henk, zoekt hij jaren nadien – en nadat hij destijds al wraak op hem had genomen – nog steeds naar genoegdoening en een vorm van wraak op de nietsvermoedende weduwe van Henk. Na de begrafenis van haar moeder licht hij Susan in over hun gemeenschappelijke verleden met haar echtgenoot. Haar droombeeld stort in elkaar. Ze stelt zichzelf vragen, de ontredde treedt in en uiteindelijk komt het tot een wanhoopsdaad.

De hoofdstukken waarin Peter aan het woord is, laten zien wie hij werkelijk is: homoseksueel, misbruikt in zijn jeugd, daarna naarstig op zoek naar het geluk, als het ware heen en weer geslingerd tussen personen en gebeurtenissen. Dient het geluk met An zich nu dan echt voor hem aan? Voorwaar geen lichte kost, net zoals de eerdere boeken van De Noré. Maar dat neemt niet weg dat *Stem uit duizenden* goed leesbaar is, wat alles te maken heeft met de soepele stijl van schrijven. Die levert woordspelingen op, Surinaams-Nederlandse woorden, een enkele Surinaams-Nederlandse zin en vooral veel dialogen, wat zorgt voor de nodige afwisseling. Hoewel het boek de nodige spanning kent, zijn de eerste zes hoofdstukken zo nu en dan wat langdradig: ontzettend veel telefoongesprekken, met in het begin een wel erg prominente rol toebedeeld aan een kat en veel min of meer van hetzelfde in het leven van Peter. Je vraagt je af of dat allemaal niet wat vlotter had gekund. Het is dan ook een verademing om de (kortere) laatste zes hoofdstukken te lezen, waarin het boek zich opmaakt voor de finale, als ware het een lange

etappe in de Tour de France waarin de renners pas op het laatst gaan rijden voor de overwinning.

De hoofdstukken van Peter en Susan zijn respectievelijk in de eerste en de derde persoon geschreven. De directere ik-vorm past goed bij het karakter van Peter: wat ongeremder en agressiever, terwijl de hoofdstukken van Susan iets weg hebben van een casus die laat zien wat er met deze vrouw gebeurt na haar gelukkige leven met haar echtgenoot. De twee hoofdstukken waarin An aan het woord is, tonen haar als een daadkrachtige vrouw. De aansluiting tussen het verleden en het heden in de verhaallijn van Peter vertoont wat oneffenheden, maar echt storend zijn die niet.

Pas in de epiloog komt naar voren dat Henk ook zijn eigen dochter Mireille heeft misbruikt. Je vraagt je af waarom de schrijfster dit gegeven zo laat ter sprake brengt; je zoekt naderhand naar eventuele aanknopingspunten in de overige relevante hoofdstukken en die zijn er inderdaad, heel subtiel. Bijvoorbeeld op pagina 168, waar Susan aangeeft dat haar dochter soms wat hulpeloos lijkt: 'Heeft dat kind liefdesverdriet?' Deze late onthulling illustreert opnieuw hoe goed Henk zijn echte leven wist te maskeren voor zijn vrouw.

Kort samengevat is *Stem uit duizenden* een indringende psychologische roman die goed past in het oeuvre van deze schrijfster. Het verhaal is uit het leven gegrepen, met al zijn misstanden in de relaties tussen mensen. Een roman waarover je als lezer blijft nadenken, zoals dat ook het geval was met de eerste twee boeken van De Noré. Bekendheid van boek en schrijfster in ruimere kring dan die van de Surinaamse literatuur zou op zijn plaats zijn.

Bron: *OSO, Tijdschrift voor Surinamistiek en het Caraïbisch gebied*. 2008-1, april 2008